EKOLESNER
ul. Piotrkowska 2
98-100 Łask
NIP: 007 000 56 81
Tel.: 605 597 889
e-mail: ekolesner@gmail.com

12.08.2024

Ekspertyza ornitologiczna i chiropterologiczna budynku Kościoła przy ul. Letniej 15/17; 98-100 Łask Parafii PW Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny

PODPIS ZAUFANY
EMILIA ZOFIA
LESNER
14.08.2024 13:41:08 (GMT+2)
Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym

opracowanie chiropterologiczne
dr Wojciech Pawenta
opracowanie ornitologiczne
mgr Bartosz Lesner

Dokument wydrukowano na papierze ekologicznym

Spis treści

1. WSTĘP 3

2. EKSPERTYZA ORNITOLOGICZNA 5

2.1. TERMIN KONTROLI 5

2.2. WYNIKI KONTROLI 5

2.3. ZALECENIA 6

2.3.1. Termin prowadzenia prac 6

2.3.2. Działania kompensacyjne 7

3. EKSPERTYZA CHIROPTEROLOGICZNA 8

3.1. PODSTAWA PRAWNA 8

3.2. TERMIN KONTROLI 9

3.3. WYNIKI KONTROLI I ZALECENIA 9

3.3.1. Zalecenia 9

4. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA 10

1. Wstęp

Celem ekspertyzy ornitologicznej i chiropterologicznej jest inwentaryzacja miejsc rozrodu oraz wychowu młodych chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Na podstawie wyników inwentaryzacji zostanie określony tryb prowadzenia prac - terminów oraz działania kompensacyjne. Inwentaryzacją przyrodniczą objęto budynek kościoła należącego do Parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Kolumnie. W budynku oprócz kościoła znajdują się także lokale mieszkalne oraz kancelaria parafialna.

Budynek kościoła znajduje się w dzielnicy Łasku, Kolumnie. Otoczony jest dawną zabudową willową, jednorodzinną w pozostałości lasów sosnowych. Budynek o dużej kubaturze, górujący ponad sąsiadującą niską zabudową mieszkalną. Budowę „Nowego kościoła" rozpoczęto w roku 1981, zakończono w roku 2003. Pomimo zakończenia budowy wiele elementów budynku nie zostało wykończonych, jak część tynków. Od zakończenia budowy cyklicznie trwają prace wykończeniowe oraz wymiana elementów o niskich parametrach użytkowych, jak stolarka okienna.

Budynek kościoła nawiązuje do stylu brutalizmu, co też może być spowodowane brakiem otynkowania części elewacji. Całość budynku podpiwniczona. Dwa boczne wejścia do kościoła znajdują się w elewacji północnej, w narożnikach budynku. Wnętrze kościoła jednonawałowe, z bocznymi salami - kaplicami. Nad wejściami do kościoła, kruchtami „wieże", wschodnia pełni funkcję dzwonnicy. Nad stropem kościoła dominuje połowiczna kopuła, o kształcie absydy. Zaplecze mieszkalne od strony południowej 2 i 3 piętrowe. Pod lokalami mieszalnymi wjazd do garaży podziemnych.

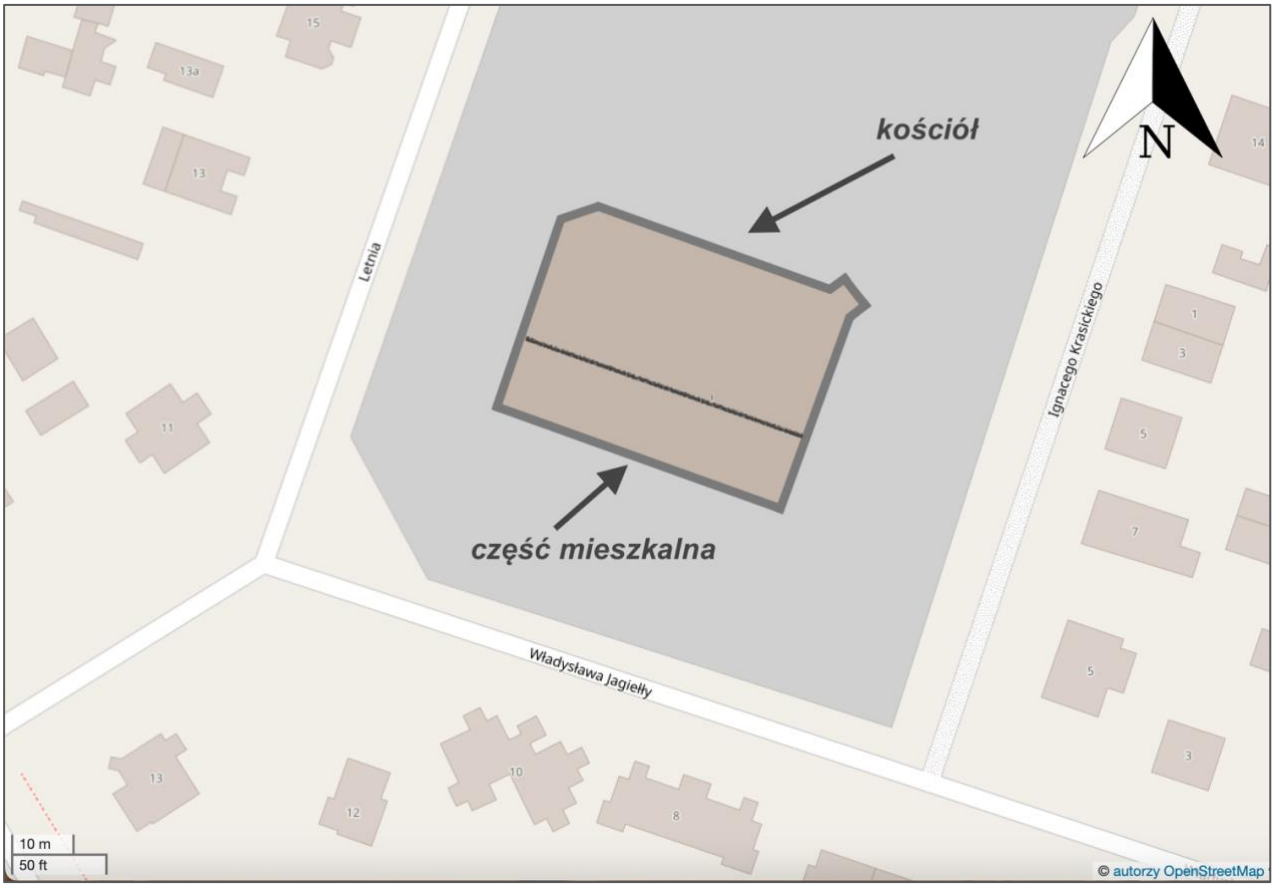

Ryc. 1. Lokalizacja budynku kościoła w Kolumnie*. Mapa OpenStreetMap.*

2. Ekspertyza ornitologiczna

Celem ekspertyzy jest oszacowanie liczebności, składu gatunków lęgowych ptaków oraz miejsc gniazdowania. Na podstawie wyników wizji lokalnej zostały określone wytyczne, które pozwolą wykonać termomodernizację budynku w taki sposób, aby nie doprowadzić do zniszczenia siedliska lęgowych gatunków ptaków oraz ich śmierci lub utraty lęgów w czasie prac docieplenio wych. W ekspertyzie wykorzystane są obserwacje z podobnych typów budynków wykonywanych w sezonie lęgowym.

2.1. Termin kontroli

Dokładne oględziny budynku wykonano w dniach 4-8 sierpnia 2024 roku przy dobrych warunkach pogodowych. Kontrole wykonano o różnych porach dnia (o świcie, zmierzchu, w ciągu dnia). Oględziny budynku wykonano w końcowej fazie sezonu lęgowego ptaków. W ostatnich latach wykonywano także szereg wizyt na obiekcie w sezonie lęgowym, podczas których zwracano uwagę na awifaunę gniazdującą w budynku.

Kontrole przeprowadzono przy pomocy lornetki o parametrach 10 × 42. Dokumentację fotograficzną sporządzono aparatami Canon Powershot SX70 HS (powiększenie × 65). Dodatkowo wybrane fragmenty elewacji skontrolowano przy pomocy kamery termowizyjnej HIKMICRO by HIKVISION Falcon FQ35. Kontrole wykonano z poziomu gruntu oraz dachu budynku.

2.2. Wyniki kontroli

W budynku brak widocznych siedlisk rozrodu ptaków. Większość elewacji otynkowana, w części nieotynkowanej niewielkie ubytki pomiędzy cegłami, w większości za małe by gniazdowały w nich ptaki. W elewacji wschodniej znajduje się szereg płytkich otworów, ubytków wielkości cegły, które mogą być wykorzystywane przez ptaki jako miejsce gniazdowania, np. kopciuszka *Phoenicurus ochruros.* W sezonie lęgowym wokół budynku licznie przebywają jerzyki *Apus apus,* ptaki przelatują wzdłuż elewacji budynku w porze wieczornej co świadczy o gniazdowaniu w budynku. Jednocześnie w pobliżu brak budowli, wyższych budynków z możliwymi optymalnymi siedliskami rozrodu jerzyków. Populacje jerzyków gniazdujących w budynku, na podstawie kontroli w sezonie lęgowym oszacowano na 15-20 par. W sezonie lęgowym na kościele obserwowano śpiewające samce kopciuszka. Nie zlokalizowano miejsc gniazdowania, prawdopodobnie lęgowe 1- 2 pary. W pobliżu budynku obserwowano także parę, rodzinę z młodymi ptakami pustułki *Falco tiniculus*. Pustułki mogą gniazdować w załomach budynku, mogą też jako miejsce gniazdowania wykorzystywać stare gniazda wron siwych *Corvus corone* na sosnach w pobliżu budynku kościoła. Na budynku obserwowano gołębie miejskie *Columba livia* forma *urbana,* nie stwierdzono ich gniazdowania.

Podsumowanie

Kościół w Kolumnie jest budynkiem o dużej kubaturze o złożonej bryle, z licznymi uskokami, miejscami niewidocznymi w czasie oględzin. Większość elewacji otynkowanych co ogranicza ilość potencjalnych siedlisk rozrodu ptaków. Także stan obróbek blacharskich, parapetów nie jest zły. Pod większością nie są widoczne szczeliny, otwory - możliwe miejsca gniazdowanie ptaków. Kontrole ornitologiczne wykonano w późnej fazie sezonu lęgowego, kiedy większość ptaków mogła zakończyć lęgi (wróble, pustułka) lub miały już bardzo niską aktywność, jak jerzyki. W takiej sytuacji nie udało się zlokalizować miejsc gniazdowania niektórych gatunków, utrudnieniem były także duże rozmiary budynku i brak możliwości oględzin wybranych fragmentów elewacji w terminie kontroli przy użyciu drona ze względu na bliskość lotniska.

W czasie kontroli nie stwierdzono w budynku gniazd, miejsc rozrodu ptaków (szczelin, otworów w elewacji) pomimo pewności, że budynek jest wykorzystywany jako miejsce gniazdowania.

2.3. Zalecenia

2.3.1. Termin prowadzenia prac

- Prace na budynku kościoła można prowadzić przez cały rok, w sezonie lęgowym **konieczny nadzór ornitologa**. Ze względu na dużą kubaturę budynku, skomplikowaną linię dachów w czasie kontroli nie zlokalizowano miejsc gniazdowania ptaków, jerzyków. Nadzór ornitologiczny musi monitorować wszystkie prace na budynku, kontrolować każdą elewację przed rozpoczęciem prac termomodernizacyjnych.
- Jeżeli prace nie zastaną rozpoczęte w roku 2025 konieczne rozszerzenie ekspertyzy ornitologicznej o kontrole wykonane w miesiącach kwiecień-lipiec.
- Poza sezonem lęgowym konieczne zasłonięcie możliwych miejsc gniazdowania ptaków - otworów w ścianach we wschodniej elewacji.
- Należy kontrolować stan siatek zabezpieczających dzwonnicę, w przypadku uszkodzenia siatki do środka mogą dostawać się ptaki, np. gołębie miejskie, które nie będą potrafiły się wydostać.

W przypadku zauważenia w trakcie prac jakichkolwiek gniazd (w elewacji budynku, pod obróbkami blacharskimi) zajętych przez ptaki należy ograniczyć prace przy otworze gniazda oraz pozostawić możliwość wlatywania i wylatywania ptaków (na wysokości gniazda nie może się znajdować siatka zabezpieczająca). Prace można ukończyć po opuszczeniu gniazda przez młodociane ptaki. Należy niezwłocznie powiadomić ornitologa i z nim ustalić dalszy tryb prac oraz potrzebę uzyskania decyzji administracyjnych.

2.3.2. Działania kompensacyjne

Po zakończeniu prac potencjalne siedliska rozrodu ptaków mogą zostać zasłonięte, należy zastosować działania kompensacje:

Za zasłonięcie miejsc gniazdowania/potencjalnych miejsc gniazdowania **należy powiesić:**

- 2 budki dla kopciuszka na budynku;
- 20 budek dla jerzyka na górnych kondygnacjach budynku;
- 1 budka dla pustułki zamontowana najlepiej na wieży zachodniej od środka, w taki sposób by była niewidoczna z zewnątrz budynku;

Sposób wykonania budek, jakość i ich wymiary muszą zostać zaakceptowane przez ornitologa. Budki należy powiesić pod nadzorem ornitologa. Miejsce powieszenia budki należy ustalić z ornitologiem.

3. Ekspertyza chiropterologiczna

Dla dużej grupy gatunków nietoperzy występujących w Polsce obiekty stworzone przez człowieka należą do ich najważniejszych schronień. Inwestycje polegające na remoncie elewacji, dachu czy docieplenіu budynku mogą powodować czasowe bądź długotrwałe zagrożenie dla nietoperzy. Dotyczyć to może w szczególności gatunków synantropijnych, wykorzystujących budynki zarówno jako kryjówki letnie jak i miejsca zimowej hibernacji. W dwudziestym wieku liczebność nietoperzy uległa drastycznemu zmniejszeniu. Obecnie jednym z głównych zagrożeń jest ograniczenie liczby dostępnych schronień. Wszystkie nietoperze są w Polsce objęte ochroną gatunkową, a także podlegają ochronie na podstawie konwencji i porozumień międzynarodowych oraz prawa Unii Europejskiej.

3.1. Podstawa prawna

Zgodnie z polskim prawem nieuzasadnione i niehumanitarne zabijanie zwierząt jest zabronione. W przypadku remontów, w tym ocieplania budynków często mamy do czynienia z zamurowywaniem żywych nietoperzy w schronieniach lub wyrzucaniem z nich młodych, nielotnych osobników. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (z późniejszymi zmianami) przy prowadzeniu prac remontowych obowiązują zakazy: zabijania, niszczenia postaci młodocianych, niszczenia siedlisk, umyślnego płoszenia i niepokojenia oraz przemieszczania z miejsc regularnego przebywania w inne miejsce. Inwestor (podmiot korzystający ze środowiska) jest zobowiązany do zapobieżenia wystąpieniu szkody w środowisku (w tym w gatunkach chronionych), jak również ponosi wszelkie koszty jej usuwania czy minimalizacji. Przed przystąpieniem do szczegółowego planowania prac związanych z docieplaniem budynku konieczne jest przeprowadzenie rozpoznania budynków przez wykwalifikowanego chiropterologa.

3.2. Termin kontroli

Dokładne oględziny budynku wykonano w 7 sierpnia 2024 roku przy dobrych warunkach pogodowych, 6 sierpnia po zmierzchu wykonano nasłuchy przy budynku kościoła. W otoczeniu badanego obiektu poszukiwano śladów bytowania czy aktywności nietoperzy takich, jak: odchody, osobniki martwe itp. Skontrolowano wnętrza budynku, poszukując odchodów i szukając nietoperzy w tych częściach budynku, które mogą być odpowiednie jako miejsca ich schronienia.

3.3. Wyniki kontroli i zalecenia

W czasie kontroli skontrolowano:

- Przestrzeń dookoła budynku (chodniki, podmurówki) - nie znaleziono śladów obecności nietoperzy: odchodów, zabrudzeń.
- Skontrolowano dwa strychy, stropodachy na budynku kościoła - nie stwierdzono nietoperzy lub ich śladów obecności.
- Piwnice budynku są szczelne, brak otwartych (z otworami, wlotami) pomieszczeń o niskich temperaturach zimą - brak dogodnych warunków dla hibernacji nietoperzy w budynku

W czasie kontroli wieczornej, nasłuchów detektorem szerokopasmowym stwierdzono dużą aktywność nietoperzy. Przestrzeń wokół budynków kościoła była wykorzystywana przez takie gatunki, jak: borowiec wielki *Nyctalus noctula*, mroczek pozłocisty *Cnephaeus nilssonii*, mroczek późny *Cnephaeus serotinus*, karlik drobny *Pipistrellus pygmaeus*. Wszystkie gatunki nietoperzy stwierdzone w czasie nasłuchów wykorzystują często budowle człowieka jako miejsce schronień letnich kolonii. W pobliżu znajduje się duża ilość przedwojennych wili drewnianych, częściowo nieużytkowanych, które oferują dogodne kryjówki dla nietoperzy. Tereny w pobliżu kościoła oferują także dogodne siedliska dla żerujących nietoperzy: las sosnowy, aleje lipowe, tereny zielone, lampy drogowe, przy których zbierają się owady. Duża aktywność nietoperzy przy obiekcie, obecność kliku gatunków nie świadczy o wykorzystaniu kościoła jako miejsca schronień. W pobliżu znajduje się duża ilość budynków, w złym stanie technicznym, które mogą wykorzystywać nietoperze jako miejsce lokalizacji kryjówek.

3.3.1. Zalecenia

Prace termomodernizacyjne kościoła można prowadzić bez ograniczeń w terminach prac. Prace nie wymagają uzyskania **decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi** na odstępstwa od ochrony gatunkowej dziko występujących gatunków.

W budynku nie stwierdzono siedlisk występowania nietoperzy, jednak zalecany jest nadzór chiropterologiczny, ponieważ w pobliżu budynków obserwowano wysoką aktywność nietoperzy.

4. Dokumentacja fotograficzna

Fot.1. Kościół oraz jego otocznie (zdjęcie z drona zrobione w terminie, kiedy był brak strefy z ograniczeniami lotów). *Fot B. Lesner*

Fot. 2. Elewacja północna kościoła, wejście z dzwonnicą. *Fot. B. Lesner*

Fot. 3. Elewacja północna kościoła. *Fot. B. Lesner*

Fot. 4. Wejście zachodnie. *Fot. B. Lesner*

Fot. 5. Widok od południa, część mieszkalna, kancelaria, garaże w piwnicach. *Fot. B. Lesner*

Fot. 6. Elewacja wschodnia kościoła, zaznaczono otwory w elewacji. *Fot. B. Lesner*

Fot. 7. Otwory w elewacji (zaznaczono na poprzednim zdjęciu) - możliwe miejsce gniazdowania ptaków. *Fot. B. Lesner*

Fot. 8. Część mieszkalna. *Fot. B. Lesner*

Fot. 9. Gołąb miejski na budynku. *Fot. B. Lesner*

Fot. 10. Dzwonnica, przestrzeń za listwą wygrodzona siatką. *Fot. B. Lesner*

Fot. 11. Dzwonnica, widok od strony dachu. *Fot. W. Pawenta*

Fot. 12. Wejście do przestrzeni stropodachu. *Fot. W. Pawenta*

Fot. 13. Stropodach, brak śladów obecności nietoperzy. *Fot. W. Pawenta*

Fot. 14 Piwnice, brak optymalnych warunków dla hibernujących nietoperzy. *Fot. W. Pawenta*